

Vážený pan

Ing. Robert Plaga, Ph.D.

Předseda NAÚ

Národní akreditační úřad pro vysoké školství

Karmelitská 5

118 12 Praha 1

Otevřený dopis k zachování povinné výuky dalšího cizího jazyka v základním vzdělávání

Praha 2. dubna 2025

Vážený pane doktore,

obracíme se na Vás jménem Svazu germanistů ČR, organizace, která sdružuje vysokoškolské učitele německého jazyka, v reakci na Vaše opakovaná vyjádření o tom, že jako ministr školství byste prosadil zrušení povinné výuky druhého cizího jazyka (DCJ) na ZŠ (např. 28. 2. a 4. 3. 2025 v Deníku N) a zachoval ho pouze jako povinně volitelný předmět. Jako odborníci v oboru cizí jazyk si dovoluujeme tvrdit, že takový krok by byl značně kontraproduktivní, byť by se na první pohled především rodičům a některým učitelům či ředitelům mohl jevit jako prospěšný. V minulých letech jsme na toto téma velmi často diskutovali se současným ministrem Mikulášem Bekem i jeho předchůdci. Dovolte nám proto, abychom s argumenty pro zachování povinné výuky DCJ alespoň velmi stručně seznámili také Vás.

Kritici povinnosti DCJ často namítají, že jsou žáci přetěžováni. Souhlasíme s tvrzením, že mnohdy učitelé vnímají DCJ jako „polovinu cizího jazyka“, což však odporuje definici ve starém i novém RVP ZV. Cíle obou předmětů jsou definovány jinak. Základním cílem výuky DCJ je umožnit žákům první setkání s jiným cizím jazykem než angličtinou, pootevřít jim dveře k poznávání jiných kultur a naučit je velmi jednoduše komunikovat v běžných komunikačních situacích. Již jen elementární komunikace je klíčem k porozumění a navazování mezilidských vztahů, z nichž se mohou postupem času rozvinout vazby i kooperace na nejrůznější úrovni. Považujeme za důležité zdůraznit, že znalost cizích jazyků je v našich geopolitických podmínkách pro občany ČR naprosto klíčová, a to bez ohledu na to, jakého stupně vzdělání dosáhnou. Důležitou roli přitom hraje kontakt s jazykem sousedů, což je koneckonců jeden z kulturně i ekonomicky motivovaných cílů EU. Vícejazyčnost samozřejmě neznamená, že má žák ovládat více jazyků na stejné úrovni, ale že bude mít pestrý sociokulturní rozhled, bude otevřený a schopný porozumět různým kulturám, jejich tradicím, hodnotám a způsobům komunikace.

Česká republika se coby člen Rady Evropy podílí na tvorbě doporučení k jazykové politice států EU (ECML/CELV > Resources > Council of Europe recommendation), která zdůrazňují potřebu jazykového, resp. vícejazyčného a interkulturního vzdělávání pro podporu demokracie. Poslední vydané doporučení (2022) hovoří o potřebě zařadit jazykové vzdělávání na program politické agendy. Vážený pane doktore, oceňujeme, že se problematikou výuky jazyků zabýváte, i to, že usilujete o zlepšení celkové situace ve školství, a proto zde uvádíme právě argumenty, na nichž se shodují nejen odborníci na výuku cizích jazyků na českých univerzitách, ale také zástupci členských států Rady Evropy, a tedy i zástupce za ČR.

Nedávno schválené RVP ZV si klade za cíl snižovat nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a rozvíjet klíčové kompetence, mimo jiné také kompetenci k vícejazyčnosti zahrnující první a další cizí jazyk. Chceme-li dlouhodobě přispívat k odstranění nerovností mezi žáky, nelze dopustit, aby se DCJ

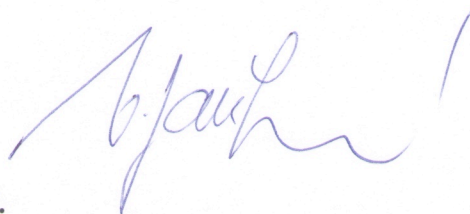
stal pouze předmětem povinně volitelným. V situaci, kdy víme, že existuje v našem školství velmi silná vazba na socioekonomické zázemí, které žákům poskytuje jejich rodina, a také to, že žáci v důsledku toho velmi pravděpodobně nepřekročí úroveň vzdělání svých rodičů (viz PIAAC 2023), považujeme za nutné brát tyto faktory v potaz a snažit se všemi možnými způsoby s touto situací bojovat. Jazyky jsou prostředkem komunikace, tedy oproti jiným vzdělávacím předmětům mají přidanou hodnotu, která v konečném důsledku může rozhodnout o budoucím profesním uplatnění jedince, o jeho přijetí do zaměstnání, o jeho prestiži v rámci obchodních jednání apod. Lze se domnívat, že při zrušení povinnosti DCJ na základní škole by se DCJ stal volbou primárně ekonomicky silných rodin, a to prostřednictvím neformálního vzdělávání. Tuto možnost však většina českých rodin nemá, a proto tento krok pravděpodobně ještě více prohloubí nerovnosti v českém vzdělávacím systému. To potvrzují zkušenosti ze Slovenska, kde byl další cizí jazyk jako povinný předmět zrušen v roce 2015. Na Slovensku došlo téměř k zániku výuky DCJ na malých školách v rurálních oblastech a významně poklesla vícejazyčnost dětí (rodiče nemají možnost zánik výuky DCJ kompenzovat – ať už finančně, časově či logisticky), přičemž dopady tohoto opatření bude sice možné vyhodnotit až s generačním odstupem, nicméně už nyní probíhají na Slovensku diskuse o negativních dopadech na trh práce.

Nelze také přehlédnout, že situace kolem výuky cizích jazyků vyvolává nejistotu jak ve společnosti obecně, tak hlavně mezi učiteli i studenty cizích jazyků. Přitom právě učitelé cizích jazyků bývají velmi často těmi nejaktivnějšími v pedagogických sborech, těmi, kteří organizují zahraniční výměny a pobyty žáků, zapojují se do mezinárodních projektů, využívají moderní technologie ve výuce apod. Obáváme se, že avizovaný krok může velmi výrazně ztížit prosazování prvků internacionalizace v českém základním školství.

Od školního roku 2013/2014, kdy byl zaveden povinný další cizí jazyk, uplynulo deset školních let. Ze šetření ČŠI k DCJ (2023/24) vyplývá, že mladí lidé považují DCJ za užitečný, přestože by si jej v určitém procentu nezvolili, pokud by nebyl povinný. Lze se ovšem domnívat, že totéž by nastalo i s dalšími předměty, pokud by na ně byli dotazováni. Vnímáme nastavení povinného obsahu základního vzdělávání jako nepodkročitelnou vzdělanostní úroveň národa, a pokud má být rozhodnutí o postavení DCJ v základním vzdělávání závislé na politické vůli, pak bychom velmi přivítali, kdyby bylo toto rozhodnutí realizováno nikoliv s cílem nejjednoduššího řešení, ale na základě koncepční úvahy s vědomím všech konsekvencí: s cílem nepoškodit nadcházející generace našich žáků tím, že jim např. nepřístupíme široké spektrum vzdělávacího obsahu v rámci základního vzdělání a neumožníme jim dosáhnout konkurenceschopnosti v globalizovaném světě.

Vážený pane doktore, rádi bychom vyjádřili náš zájem přispět svým odborným názorem a svými dlouholetými zkušenostmi ke kontinuálnímu vymezení jazykové politiky v ČR i k nastavení výuky cizích jazyků na českých základních a středních školách. Jsme připraveni se s Vámi osobně setkat a o nastolených otázkách s Vámi diskutovat či se jinak podílet na posílení vícejazyčnosti ČR.

S pozdravem

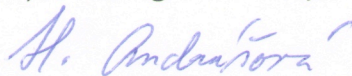

prof. PhDr. Věra Janíková, Ph.D.

předsedkyně Svazu germanistů ČR, Katedra německého jazyka a literatury PedF MUNI
v Brně, janikova@ped.muni.cz

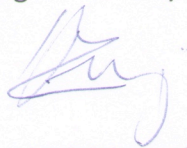
doc. Hana Andrášová, Ph.D.

členka předsednictva Svazu germanistů ČR, Katedra germanistiky PF JU v Českých Budějovicích, andras@pf.jcu.cz

prof. Mgr. Renata Cornejo, Ph.D.

členka předsednictva Svazu germanistů ČR, Katedra germanistiky FF UJEP v Ústí nad Labem, renata.cornejo@ujep.cz

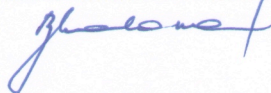
PhDr. Mgr. Vít Dovalil, Ph.D.

člen předsednictva Svazu germanistů ČR, Ústav germánských studií FF UK v Praze
vit.dovalil@ff.cuni.cz

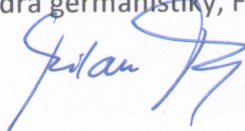
doc. PhDr. Gabriela Rykalová, Ph.D.

členka předsednictva Svazu germanistů ČR, proděkanka pro vědu a zahraniční styky a vedoucí oddělení germanistiky FPF SLU v Opavě, gabriela.rykalova@fpf.slu.cz

Mgr. Milan Pišl, Ph.D.

člen předsednictva Svazu germanistů ČR, Katedra germanistiky, FF Ostravské univerzity, milan.pisl@osu.cz

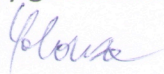

Dr. phil. Michaela Voltrová

členka předsednictva Svazu germanistů ČR a vedoucí Katedry německého jazyka FPE ZCU v Plzni, voltrova@voltr.eu

doc. Mgr. Kristýna Solomon, Ph.D.

členka předsednictva Svazu germanistů ČR, proděkanka pro akreditaci a doktorské studium FF UP v Olomouci, členka Katedry germanistiky FF UP v Olomouci
kristyna.solomon@upol.cz

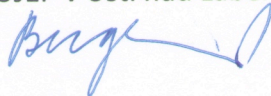
prof. PhDr. Lenka Vaňková, Dr.

členka Katedry germanistiky FF OSU v Ostravě, dlouholetá předsedkyně Svazu germanistů ČR, lenka.vankova@osu.cz

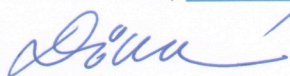
doc. Hana Bergerová, Dr.

vedoucí Katedry germanistiky FF UJEP v Ústí nad Labem, hana.bergerova@ujep.cz

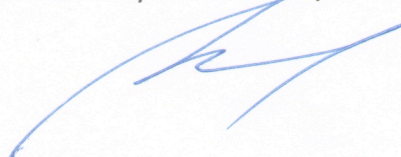
PhDr. Ivona Dömischová, Ph.D.

vedoucí Ústavu cizích jazyků PdF UP v Olomouci, ivona.domischova@upol.cz

Dr. phil. Markéta Ederová, M.A.

vedoucí Ústavu germanistiky FF JU v Českých Budějovicích, mederova@ff.jcu.cz

Mgr. Milan Hornáček, Ph.D.

vedoucí Katedry germanistiky FF UP v Olomouci, milan.hornacek@upol.cz

doc. Mgr. Tomáš Káňa, Ph.D.

vedoucí Katedry německého jazyka a literatury PedF MUNI v Brně, kana@ped.muni.cz

doc. PaedDr. Petr Kučera, Ph.D.

Katedra filologických studií, vedoucí oddělení germanistiky FF ZCU v Plzni,
pietrokucino@email.cz

Mgr. Libor Marek, Ph.D.

děkan Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně, marek@fhs.utb.cz

Mgr. Eva Markvartová, Ph.D.

vedoucí Katedry germanistiky PedF UK v Praze, eva.markvartova@pedf.cuni.cz

doc. Mgr. Martin Mostýn, Ph.D.

vedoucí Katedry germanistiky FF OSU v Ostravě, martin.mostyn@osu.cz

Dr. phil. habil. Pavel Novotný, Ph.D.

vedoucí Katedry německého jazyka FP TUL v Liberci, pavel.novotny@tul.cz

doc. PhDr. Jana Ondráková, Ph.D.

vedoucí Katedry německého jazyka a literatury PdF UHK v Hradci Králové,
jana.ondrakova@uhk.cz

doc. Dr. phil. Zdeněk Pecka

vedoucí Katedry germanistiky PF JU v Českých Budějovicích, pecka@pf.jcu.cz

doc. Mgr. Aleš Urválek, Ph.D.

vedoucí Ústavu germanistiky, nordistiky a nederlandistiky FF MUNI v Brně,
urvalek@phil.muni.cz

Mgr. Štěpán Zbytovský, Ph.D.

vedoucí Ústavu germánských studií FF UK v Praze, stepan.zbytovsky@ff.cuni.cz